

НОРМАТИВНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРЕДИКАТНОГО ДІЯННЯ, ЩО ПЕРЕДУЄ ВІДМИВАННЮ ДОХОДІВ, ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ ОФШОРНИХ ЮРИСДИКЦІЙ КАРИБЬСЬКОГО РЕГІОНУ, ЯКІ ВИЗНАЮТЬСЯ УКРАЇНОЮ

УДК: 343.73

Задоя К.П.,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри кримінального
права та кримінології Київського
національного університету
імені Тараса Шевченка

Стаття рекомендована до друку кафедрою кримінального права та кримінології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (протокол № 13 від «7» червня 2013 року).

Анотація: У статті розглядаються проблеми визначення предикатного діяння за законодавством офшорних юрисдикцій Карибського регіону. Автор аналізує можливість віднесення до предикатних діянь злочинів, вчинених в Україні

Ключові слова: відмивання доходів, предикатне діяння, офшорна юрисдикція, Карибський регіон, незаконний обіг наркотичних засобів

ВСТУП

У Сальвадорській декларації про комплексні стратегії для відповідей на глобальні виклики: системи попередження злочинності та кримінального правосуддя й їх розвиток в світі, який змінюється (далі – Декларація), що була прийнята 12-м Конгресом Об'єднаних Націй з попередження злочинності та кримінального правосуддя підкреслюється, у тому числі, й необхідність запровадження ефективних заходів з протидії відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом (далі – відмиванню доходів) та позбавлення злочинця можливості користуватись доходами, одержаними внаслідок вчинення злочину. Окрім того, у Декларації наголошується, що боротьба з відмиванням доходів, яке є небезпечною формою сучасної злочинності, можлива лише на міжнародному рівні [1]. Варто відзначити, що непересічну роль у функціонуванні різноманітних схем відмивання доходів відіграють офшорні юрисдикції (офшорні зони) – держави або залежні території, в яких створюється сприятливий фіскальний, регуляторний та/або валютно-фінансовий режим для підприємницької діяльності.

Видається, що для України, чия економіка тісно пов'язана з офшорними зонами (зокрема, за даними Державної служби статистики України, станом на 1 квітня 2013 року найбільша частка прямих іноземних інвестицій в Україну та з України припадає на таку офшорну юрисдикцію як Республіка Кіпр [2, 3]), проблема відмивання доходів, одержаних злочинним шляхом на території України, з використанням можливостей, які надають ті або інші офшорні юрисдикції, є надзвичайно гострою.

Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2011 року № 143-р. «Про перелік офшорних зон» (далі – розпорядження № 143), прийнятого на виконання п. 161.2 ст. 161 Податкового кодексу України, наша держава визнає 36 офшорних юрисдикцій. Левову частку з них становлять офшорні юрисдикції, що географічно розташовані в Карибсько-

му регіоні. У зв'язку з цим видається доцільним розглянути питання про те, чи забезпечує законодавство цих держав та залежних територій можливість кримінального переслідування особи за відмивання доходів, одержаних від вчинення злочину на території України.

ДЕЯКІ ПОЛІТИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

Відповідно до розпорядження № 143 Україна визнає наступні офшорні юрисдикції Карибського регіону – Ангілья, Антигуа і Барбуда, Аруба, Співдружність Багамських Островів (далі – Багамські Острови), Барбадос, Бермудські Острови, Британські Віргінські Острови (далі – Віргінські Острови), Американські Віргінські Острови (далі – Віргінські острови США), Гренада, Кайманові Острови, Монтсеррат, Нідерландські Антильські Острови, Вільно асоційована держава Пуерто-Рико (далі – Пуерто-Рико), Сент-Вінсент і Гренадіни, Федерація Сент-Кристофер і Невіс (далі – Сент-Кітс і Невіс), Сент-Люсія, Співдружність Домініки (далі – Домініка), Теркс і Кайкос.

Наведений перелік потребує певних уточнень та застережень. По-перше, до нього не включено Беліз. У розпорядженні № 143 дану державу віднесено до регіону Центральної Америки. Однак, оскільки Беліз входить до Карибської групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням доходів (далі – КФАТФ), законодавство цієї держави також буде у фокусі нашої уваги. По-друге, Віргінські Острови США та Пуерто-Рико, які є неінкорпорованими організованими територіями (unincorporated organized territories) Сполучених Штатів Америки (далі – США), не є членом КФАТФ. Однак, зважаючи на географічне розташування даних офшорних юрисдикцій, їх законодавство також буде складовою предмету нашого дослідження. По-третє, в розпорядженні № 143 як окрема офшорна юрисдикція називаються Нідерландські Антильські Острови. На жаль, це не відповідає сучасному політико-територіальному устрою Королівства Нідерланди. До 2010 року на підставі Хартії Королівства Нідерландів, прийнятої у 1954 році, воно складалось з трьох самостійних державних утворень – власне Нідерландів, Аруби та Нідерландських Антильських Островів. Однак внаслідок конституційної реформи 2010 року Нідерландські Антильські Острови були ліквідовані як окрема політико-територіальна одиниця королівства. У той же час окремі із карибських островів, що входили до складу цієї одиниці (Кюрасао та Сінт-Мартен), отримали статус окремих самостійних державних утворень, а інші (Бонейр, Саба та Сінт-Естатіус) – стали особливим громадами (муніципалітетами)

Нідерландів. При цьому Кюрасао, Сінт-Мартен та Аруба є членами КФАТФ. У межах нашої публікації ми окремо проаналізуємо положення кримінального законодавства Аруби, Кюрасао та Сінт-Мартена, а також Бонейра, Сінт-Естатіуса та Саби (далі – острови BES).

Варто зауважити, що офшорні юрисдикції Карибського регіону, які визнаються Україною, різняться за своїм політико-правовим статусом. Окремі із них є незалежними суверенними державами (Антигуа і Барбуда, Барбадос, Беліз, Гренада, Домініка, Сент-Вінсент і Гренадіни, Сент-Кітс і Невіс, Сент-Люсія), інші – залежними територіями, що не мають повного суверенітету (Аруба, Кюрасао та Сінт-Мартен – залежні території Королівства Нідерландів; Ангілья, Бермудські Острови, Віргінські Острови, Кайманові Острови, Монтсеррат, Теркс і Кайкос залежні території Великої Британії; Віргінські острови США та Пуерто-Рико – залежні території США), а деякі – взагалі важко охарактеризувати навіть як державоподібні утворення (Бонейр, Саба та Сінт-Естатіус). Окрім того, ті з офшорних юрисдикцій Карибського регіону, які є незалежними та суверенними державами, у свій час були колоніями Великої Британії. Вказані історично-політичні особливості безумовно наклали свій відбиток на розвиток правових систем відповідних держав та залежних територій, а також значною мірою зумовили зміст їх законодавства.

ЗАВДАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

У даній публікації ми спробуємо проаналізувати законодавство держав та залежних територій Карибського басейну, що визнаються Україною офшорними юрисдикціями, з огляду на два запитання: а) положеннями яких джерела права цих держав та залежних територій передбачено кримінальну відповідальність за відмивання доходів; б) чи забезпечують ці положення можливість кримінальної відповідальності особи за відмивання доходів у випадках, коли предикатне діяння, що передувало відмиванню доходів (далі – предикатне діяння), було вчинено на території України?

ОСОБЛИВОСТІ НОРМАТИВНОЇ «ФІКСАЦІЇ» КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВІДМИВАННЯ ДОХОДІВ

Розглядаючи перше із поставлених вище запитань, слід відзначити, що в законодавстві офшорних юрисдикцій Карибського регіону воно вирішується неоднаково.

У ряді офшорних юрисдикцій, а саме – в Пуерто-Рико, Арубі, Кюрасао, Сінт-Мартені, Бонейрі, Сабі

та Сінт-Естатіусі, – кримінальна відповідальність за відмивання доходів встановлена виключно на рівні кодифікованих актів кримінального законодавства – кримінальних кодексів. Причиною цього, очевидно, є особливості історичного розвитку правових систем перерахованих вище юрисдикцій. Вони тривалий час перебували та перебувають під впливом традицій романо-германської правової сім'ї (Пуерто-Рико значний час був іспанською колонією, а всі інші залежні території та муніципалітети перебувають під впливом правової системи Нідерландів), для якої характерне вирішення більшості питань кримінально-правового характеру на рівні кодифікованого законодавчого акту.

З іншого боку, у значній кількості держав та залежних територій кримінальна відповідальність за відмивання доходів встановлена на рівні спеціального законодавчого акту. При цьому можна виділити два типи таких законодавчих актів (ордонансів, актів, законів): а) «про доходи від злочину (злочинної поведінки) (proceeds of crime)»; б) «про доходи від злочину та відмивання грошей (money laundering)». Акти першого типу діють в Англії, на Багамських Островах, Бермудських Островах, в Гренаді, в Сент-Кітс і Невісі, в Теркс і Кайоксі. Акт другого типу – в Сент-Вінсент і Гренадінах.

У ряді держав кримінальну відповідальність за відмивання доходів встановлено на рівні відразу декількох законодавчих актів. Як правило, один із них є актом «про доходи від злочину», а інший – «про відмивання грошей (попередження відмивання грошей, попередження та контроль за відмиванням грошей)». Зокрема, такий стан речей характерний для законодавства Домініки та Сент-Люсії.

Ще в ряді офшорних юрисдикцій (Белізі та Монтсерраті) кримінальну відповідальність за відмивання доходів встановлено на рівні спеціального закону та кодифікованого акту кримінального законодавства.

У правовій системі Барбадосу відповідальність за відмивання доходів встановлена на рівні двох спеціальних законодавчих актів – один із яких є актом «про відмивання грошей» (Барбадос), а другий – спрямовано на протидію незаконному обігу наркотичних засобів.

З рештою, відзначимо, що в правових системах Антигуа та Барбуди, Віргінських Островів та Кайманових Островів кримінальна відповідальність за відмивання доходів встановлена щонайменше на рівні трьох або більше законодавчих актів. Один із них є актом «про доходи від злочину» (Антигуа та Барбуда) чи кримінальним кодексом (Віргінські Острови, Кай-

манові Острови), другий – актом «про відмивання грошей» (Антигуа та Барбуда, Віргінські Острови) або «про доходи від злочину» (Кайманові Острови), а інший (інші) акт (акти) – спрямовано на протидію незаконному обігу наркотичних засобів.

Відзначимо, що положення різних джерел права можуть як взаємодоповнювати одне одного, так і перебувати у колізії між собою. Зокрема, положення ст.ст. 2 та 19 Кримінального кодексу (далі – КК) Монтсеррату про кримінальну відповідальність за замах на злочин та пособництво у його вчиненні доповнюють відповідні положення Акту «Про доходи від злочину» 2010 року (подібним чином «взаємодіють» зі спеціальними законами й положення КК Віргінських Островів та КК Кайманових Островів). З іншого боку, прикладом очевидних неузгодженостей (суперечностей) між положеннями різних джерел права може бути те, що ст. 2(1) Акту «Про запобігання відмиванню грошей» від 1996 року (з подальшими змінами та доповненнями), який діє на території Антигуа та Барбуди, визначає предикатним діянням будь-який злочин, а в ст. 61 Акту «Про доходи від злочину» від 1993 року, в свою чергу, передбачено, що предикатними діяннями визнаються виключно злочини, передбачені цим Актом.

В окремих юрисдикціях правозастосовчою практикою вироблені певні правила подолання подібних неузгодженостей (суперечностей). Наприклад, у Барбадосі Акт «Про запобігання та контроль за відмиванням доходів та фінансуванням тероризму» від 2011 року має пріоритет перед Актом «Про запобігання та контроль за зловживанням наркотичних засобів» від 1991 року в частині нормативних характеристик відмивання доходів [4].

Окремо зауважимо, що в законодавстві Віргінських Островів США кримінальну відповідальність за відмивання доходів взагалі не передбачено [5].

ПОНЯТТЯ ПРЕДИКАТНОГО ДІЯННЯ

Розпочнемо відповідь на друге із поставлених вище запитань з аналізу нормативної характеристики предикатного діяння за законодавством держав та залежних територій, що історично перебували та перебувають під впливом правової системи Великої Британії.

Англія. Відповідно до ст. 1 Акту «Про доходи від злочину» від 2009 року предикатним діянням визнається злочин: а) що переслідується або може переслідуватись за обвинувальним актом (indictable offence); б) що може переслідуватись виключно у спрощеному порядку (summary offence), якщо за такий злочин передбачено більш суворе покарання, аніж один рік

позбавлення волі. У цій же статті також вказано, що предикатними можуть бути діяння, які в разі їх вчинення на території Ангільї були б злочинами, зазначеними вище у пунктах а) та б).

Антигуа та Барбуда. Як відзначалось вище, у законодавстві цієї держави питання про характеристики предикатного діяння вирішено суперечливо. На наш погляд, все ж слід орієнтуватись на положення прийнятого пізніше Акту «Про запобігання відмиванню грошей» від 1996 року (з подальшими змінами та доповненнями). У ст. 2 даного Акту предикатним також визнається діяння, що: а) являє собою будь-який злочин за іноземним правом; б) в разі його вчинення на території Антигуа та Барбуди було б злочином відповідно до кримінального законодавства цієї держави.

Багамські Острови. У ст. 3 Акту «Про доходи від злочинів» 2008 року, що діє на Багамських Островах, предикатне діяння визначається досить складно та неоднозначно. По-перше, ним визнаються незаконний обіг наркотичних засобів (drug trafficking) або будь-який інший «релевантний» злочин (relevant offense). Незаконний обіг наркотичних засобів, у свою чергу, включає в себе вчинені як на території Багамських Островів, так і поза її межами, збут наркотичних засобами та сприяння незаконному обігу наркотичних засобів. «Релевантними» визнаються злочини, перераховані у Додатку до Акту «Про доходи від злочинів», а саме – злочини: а) передбачені Актом «Про попередження хабарництва»; б) передбачені ст.ст. 40–42 Акту «Про доходи від злочинів»; в) передбачені Анти-Терористичним Актом; г) що можуть переслідуватись за обвинувальним актом, крім збуту наркотичних засобів; г) вчинені поза межами території Багамських Островів, якщо б в разі їх вчинення в межах цієї залежної території вони становили один із перерахованих вище злочинів. Зауважимо, що значна кількість злочинів проти інтелектуальної власності, порядку обігу вогнепальної зброї тощо за законодавством Багамських Островів не переслідуються за обвинувальним актом [6].

Барбадос. Відповідно до ст. 3 Акту «Про запобігання та контроль за відмиванням грошей та фінансуванням тероризму» від 2011 року предикатними діяннями визнаються: а) злочини, що відповідно до законодавства Барбадоса чи іншої держави караються смертною карою чи позбавленням волі на строк не менше 12 місяців; б) злочини, передбачені Додатком до Акту «Про доходи від злочину» від 2002 року (зберігання та збут наркотичних засобів, сприяння в отриманні вигоди від збуту наркотиків, злочини терористичного характеру).

Беліз. Відповідно до ст. 2 Акту «Про запобігання відмиванню доходів та тероризму» від 2008 року (зі змінами та доповненнями) предикатним діянням визнається «серйозний злочин», який: а) відповідно до законодавства Белізу карається смертною карою, довічним позбавленням волі чи позбавленням волі на строк більше 12 місяців; б) в разі його вчинення на території Белізу карався б смертною карою, довічним позбавленням волі чи позбавленням волі на строк більше 12 місяців.

Бермудські Острови. У ст. 3 Акту «Про доходи від злочину» 1997 року (зі змінами та доповненнями) предикатне діяння визначено дуже подібно до ст. 3 Акту «Про доходи від злочину», який діє на Багамських Островах. Зокрема, предикатним діянням вважаються: а) незаконний обіг наркотичних засобів, вчинений як на території Бермудських Островів, так і поза її межами, що включає в себе збут наркотичних засобів та сприяння незаконному обігу наркотичних засобів; б) «релевантний» злочин, який являє собою злочин, що переслідується за обвинувальним актом, окрім незаконного обігу наркотичних засобів, або діяння, що в разі його вчинення на території Бермудських Островів являло б собою вказаний злочин. При цьому законодавство Бермудських Островів допускає, що окремі злочини, на розсуд державного обвинувачення, можуть переслідуватись або за обвинувальним актом, або у спрощеному порядку. Наприклад, така можливість передбачена ст. 48 Акту «Про доходи від злочину» щодо власне відмивання доходів.

Віргінські Острови. У правовій системі цієї залежної території нормативне розуміння предикатного діяння «утворюється» за рахунок «взаємодії» ст. 2 Акту «Про доходи від злочинної поведінки» від 1997 року (зі змінами та доповненнями) та ст. 2 Акту «Про запобігання зловживанню наркотичними засобами» від 1988 року (зі змінами та доповненнями). Перший із цих орієнтирів визначає предикатними діяннями будь-які злочини, що переслідуються за обвинувальним актом, окрім злочинів у сфері незаконного обігу наркотичних засобів, або діяння, що були б такими злочинами в разі їх вчинення на території Віргінських Островів. Другий – аналогічним чином вирішує питання про злочини у сфері незаконного обігу наркотичних засобів.

Гренада. У законодавстві Гренади предикатне діяння визначається подібно до законодавства Бермудських та Багамських Островів. У ст. 2 Акту «Про доходи від злочину» від 2012 року предикатним діянням визнаються: 1) незаконний обіг наркотичних засобів, вчинений як на території Гренади, так і поза її межами, що включає в себе збут наркотичних засобів

та сприяння незаконному обігу наркотичних засобів; 2) «релевантний» злочин, який являє собою: а) злочин, що переслідується за обвинувальним актом, або як за обвинувальним актом, так і в спрощеному порядку, окрім незаконного обігу наркотичних засобів; б) діяння, що в разі його вчинення на території Бермудських Островів являло б собою злочин, зазначений у пункті а); в) будь-який із злочинів, передбачених у Додатку до даного Акту; г) злочини, передбачені Актом «Про Тероризм».

Домініка. У законодавстві цієї держави поняття предикатного діяння розкривається суперечливо. Зокрема, в ст. 2 Акту «Про доходи від злочину» від 1993 року (зі змінами та доповненнями) предикатним діянням визнаються: а) злочини, передбачені цим Актом (на сьогодні список включає 21 вид злочину); б) діяння, що в разі їх вчинення на території Домініки, визнавалися би злочинами, передбаченими Актом «Про доходи від злочину». Однак, на нашу думку, пріоритет повинен віддаватись прийнятому пізніше Акту «Про запобігання відмиванню грошей» від 2011 року, в ст. 2 якого предикатним діянням визнається будь-який злочин, що переслідується за обвинувальним актом, або як за обвинувальним актом, так і в спрощеному порядку (hybrid offence), вчинений на території Домініки або за її межами.

Кайманові Острови. За законодавством Кайманових Островів (ст.ст. 32–34 Закону «Про доходи від злочинної поведінки» від 2007 року та ст.ст. 47–48 Закону «Про зловживання наркотичними засобами» від 2007 року) предикатним діянням може бути визнаний будь-який злочин, вчинений на території Кайманових Островів, або діяння, що в разі його вчинення на території Кайманових Островів визнавалося б злочином.

Монтсеррат. У законодавстві цієї держави предикатне діяння розуміється дуже подібно до законодавства Англії. У ст. 1 Акту «Про доходи від злочину» від 2010 року предикатними діяннями визнаються: а) злочини, що можуть переслідуватись за обвинувальним актом, або злочини, що можуть переслідуватись у спрощеному порядку, якщо за такі злочини у випадку їх вчинення фізичною особою передбачено більш суворе покарання, аніж один рік позбавлення волі; б) діяння, які у випадку їх вчиненні на території Монтсеррату являли б собою злочини, зазначені вище.

Сент-Вінсент і Гренадіни. Відповідно до ст. 2 Акту «Про доходи від злочину та запобігання відмиванню доходів» від 2001 року (зі змінами та доповненнями) предикатне діяння визначається дуже подібно до того, як це зроблено в правових системах Багамських

та Бермудський Островів і Гренади. Істотною відмінністю у визначенні предикатного діяння, порівняно з законодавством вказаних держав, полягають у наступному: 1) щодо незаконного обігу наркотичних засобів немає застереження про вчинення відповідних злочинів поза межами території Сент-Вінсент і Гренадіни; 2) «релевантними» злочинами визнається: а) злочини, що переслідуються за обвинувальним актом, або як за обвинувальним актом, так і в спрощеному порядку; б) злочини, передбачені у Додатку до Акту (мова йде про передбачені іншими законами злочини проти інтелектуальної власності); в) діяння, які б у випадку їх вчинення на території Сент-Вінсент і Гренадіни визнавалися б злочинами, вказаними у пунктах а) або б).

Сент-Кітс і Невіс. Відповідно до ст. 2 Акту «Про доходи від злочину» від 2000 року (зі змінами та доповненнями) предикатним діянням визнається «серйозний злочин» або діяння, яке б в разі його вчинення на території Сент-Кітс і Невіс визнавалося би серйозним злочином. У свою чергу, поняття «серйозного злочину» охоплює злочини, що переслідуються за обвинувальним актом, або як за обвинувальним актом, так і в спрощеному порядку. Відзначимо, що злочини, які можуть переслідуватись суто в спрощеному порядку, серйозними не визнаються.

Сент-Люсія. У ст. 2 Акту «Про запобігання відмиванню доходів» від 2010 року (зі змінами та доповненнями) реалізовано досить типовий для Карибського регіону підхід до визначення предикатного діяння, а саме – ним визнаються незаконний обіг наркотичних засобів або будь-який «релевантний» злочин. Однак у вищевказаному нормативному орієнтирі, на відміну від законодавства багатьох інших держав та залежних територій Карибського басейну, взагалі немає застережень про те, що предикатним може бути визнане діяння, вчинене поза межами Сент-Люсії.

Теркс і Кайкос. Поняття предикатного діяння за законодавством цієї залежної території є «результатом» «взаємодії» положень ст.ст. 2 та 5 Ордонансу «Про доходи від злочину» 2007 року (зі змінами та доповненнями). Дане поняття включає в себе: а) злочини, що можуть переслідуватись за обвинувальним актом (незалежно від можливості їх переслідування у спрощеному порядку), або злочини, що можуть переслідуватись лише у спрощеному порядку, якщо за такі злочини у випадку їх вчинення фізичною особою передбачено більш суворе покарання, аніж один рік позбавлення волі; б) діяння, які у випадку їх вчиненні на території Теркс і Кайкосу являли б собою злочини, зазначені вище.

Підсумовуючи сказане вище, відзначимо, що за-

конодавство більшості з перерахованих офшорних юрисдикцій не виключає кримінального переслідування особи за відмивання доходів від злочину, вчиненого на території України. При цьому *condition sine qua non* відповідальності особи є характеристики вчиненого діяння, які спрощено можна представити у вигляді формули – «якби діяння було вчинено на території офшорної юрисдикції, воно відповідно до законодавства офшорної юрисдикції було б злочином певного виду (або злочином, який переслідується у певному порядку, або злочином, що карається відповідним чином)». Даний законодавчий підхід являє собою конкретний прояв так званого принципу подвійної кримінальності (*dual criminality*).

З найбільшою ймовірністю особі не вдасться уникнути кримінального переслідування за відмивання доходів, одержаних від злочину, вчиненого в Україні, у випадках, коли законодавство відповідної офшорної юрисдикції допускає можливість визнання предикатним діянням будь-якого злочину (Антигуа та Барбуда, Кайманові Острови)¹. У всіх інших випадках, – а) коли можливість визнання злочину предикатним діянням пов'язується в законодавстві офшорної юрисдикції з особливостями його (злочину) кримінального переслідування (Домініка, Сент-Кітс і Невіс); або б) коли можливість визнання злочину предикатним діянням пов'язується в законодавстві офшорної юрисдикції з його (злочину) караністю (Беліз); або в) коли можливість визнання злочину предикатним діянням пов'язується в законодавстві офшорної юрисдикції з його (злочину) караністю та з особливостями кримінального переслідування (Ангілья, Монтсеррат, Теркс і Кайкос); або г) коли можливість визнання злочину предикатним діянням пов'язується в законодавстві офшорної юрисдикції з його (злочину) видом чи караністю (Барбадос); г) коли можливість визнання злочину предикатним діянням пов'язується в законодавстві офшорної юрисдикції з його (злочину) видом чи з особливостями його кримінального переслідування (Багамські Острови, Бермудські Острови², Гренада, Сент-Вінсент і

Гренадіни), – існує високий ступінь ймовірності, що через відсутність «гармонійності» між кримінальним законодавством України та офшорної юрисдикції (спрощений приклад – за вітчизняним кримінальним законодавством переважна частина злочинів у сфері господарської діяльності карається штрафом у відповідних розмірах) особа уникне відповідальності за відмивання доходів від злочину, вчиненого на території України³. Законодавство Сент-Люсії, очевидно, виключає можливість кримінального переслідування особи за відмивання доходів, одержаних від злочину, вчиненого на території України (як і на території будь-якої іншої держави).

Переходячи до кримінального законодавства офшорних юрисдикцій, що є складовими Королівства Нідерландів, констатуємо, що в ньому, на жаль, прямо та чітко не вирішено питання про те, чи може бути предикатне діяння вчинено поза межами відповідної юрисдикції. Зокрема, у ст.ст. 610–613 КК *Сінт-Мартену* від 2010 року, ст.ст. 2:404 – 2:406 КК *Кюрасао* від 2010 року, ст.ст. 435а – 435с КК *островів BES* та ст.ст. 430b – 430d КК *Аруби* предикатне діяння позначається поняттям «злочин (*misdrif*)».

Відзначимо, що таке саме поняття використано у ст.ст. 420bis – 420quater КК Нідерландів. Однак відповідно до рішення Верховного Суду від 1 грудня 1998 року поняття «злочин» у правовій системі Нідерландів традиційно охоплює й діяння, вчинені поза межами території цієї держави, за умови, якщо вони можуть бути визнані злочинами за кримінальним правом і Нідерландів, і іншої держави [7].

На жаль, вказане рішення не може бути прямим орієнтиром для тлумачення положень кримінального законодавства Сінт-Мартену, Кюрасао, Аруби та островів BES. І хоча, наприклад, влада Аруби стверджує, що поняття «злочин» у місцевому КК охоплює й діяння, вчинені за межами Аруби [8], дозволимо собі стверджувати, що положення законодавства перерахованих вище офшорних юрисдикцій Карибського басейну сформульовано у такий спосіб, який не дозволяє однозначно визнавати предикатним діянням злочини, вчинені на території України.

З рештою, розглянемо питання про можливість кримінального переслідування особи за відмивання

1 Для порівняння відзначимо, що, з огляду на п. 1 примітки до ст. 209 КК України в чинній нині редакції, не є кримінально караним відмивання доходів від злочинів, що не караються позбавленням волі чи штрафом в розмірі понад три тисячі неоподаткованих мінімумів доходів громадян, вчинене на території України

2 Вважаємо, що можливість різного порядку кримінального переслідування злочину одного й того самого виду за законодавством Бермудських Островів (див. вище) взагалі робить нормативне відображення принципу подвійної кримінальності в даній юрисдикції надзвичайно «слизькими».

3 Відзначимо, що такий стан речей сам по собі не свідчить, що відповідна офшорна юрисдикція не виконує взяті на себе міжнародно-правові зобов'язання щодо протидії відмиванню доходів, або не виконує рекомендації Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням доходів (далі – ФАТФ). У даному випадку слід говорити лише про неідеальну ситуацію з точки зору інтересів здійснюваного в Україні правосуддя.

доходів, одержаних від вчинення злочину на території України, в офшорних юрисдикціях, що є неінкорпорованими організованими територіями США, – *Віргінських Острівів США та Пуерто-Рико*.

Як вже зазначалось вище, на рівні законодавства Віргінських Острівів США не встановлено кримінальну відповідальність за відмивання доходів. Тим не менш, кримінальне переслідування особи може здійснюватись на підставі федерального Акту «Про контроль за відмиванням грошей» від 1986 року (Title 18 USC 1956 and 1957). На жаль, у положенні (c)(7)(B) даного Акту коло діянь, вчинених за межами території США, що можуть вважатись предикатними, сформульовано дуже вузько та не включає в себе навіть деякі із злочинів, які обов'язково повинні визнаватись предикатними відповідно до рекомендацій ФАТФ (наприклад, злочини проти довкілля чи піратство) [5]. Таким чином, існує висока ймовірність того, що відмивання на території Віргінських Острівів США доходів від злочину, вчиненого в Україні, не буде тягти за собою кримінальну відповідальність особи.

У ст. 221 КК Пуерто-Рико від 2012 року встановлено кримінальну відповідальність за відмивання грошей, одержаних від «злочинної діяльності (actividad delictiva)» і при цьому жодним чином не уточнюється, чи може така діяльність вчинятись на території іншої держави. По суті, у даному разі постає така ж сама проблема, що й при тлумаченні положень кримінального законодавства офшорних юрисдикцій, що є складовими Королівства Нідерланди. Якщо ж припустити, що поняття «злочинна діяльність» за законодавством Пуерто-Рико все ж не охоплює діяння, вчинені на території іншої держави, то, оскільки федеральне законодавство США може застосовуватись в Пуерто-Рико, в певних випадках особа зазнаватиме відповідальності на підставі згаданого вище Акту «Про контроль за відмиванням грошей» від 1986 року. Однак у будь-якому разі слід визнати, що питання про кримінальне переслідування за відми-

вання доходів на території Пуерто-Рико особи, яка вчинила предикатне діяння на території України, може вирішуватись суперечливо.

ВИСНОВКИ

Підводячи підсумки нашого дослідження, відзначимо наступне:

а) законодавство більшості офшорних юрисдикцій, що визнаються Україною і перебувають під впливом правової системи Великої Британії, не виключає можливості кримінального переслідування особи за відмивання доходів, одержаних від предикатного діяння, вчиненого на території України;

б) визнання злочину, вчиненого на території України, предикатним діянням ґрунтується у вказаних випадках на принципі подвійної кримінальності;

в) відображення принципу подвійної кримінальності в законодавстві різних юрисдикцій має різноманітні форми, які в більшості випадків є неідеальними з точки зору інтересів здійснюваного в Україні правосуддя;

г) законодавство Сент-Люсії виключає можливість кримінального переслідування особи за відмивання доходів, одержаних від злочину, вчиненого на території України;

ґ) положення кримінального законодавства офшорних юрисдикцій, які визнаються Україною і перебувають під впливом правових систем Нідерландів та США, сформульовано у спосіб, який не дозволяє однозначно говорити про можливість кримінального переслідування особи за відмивання доходів від злочинів, вчинених в Україні;

д) зважаючи на сказане вище, можна стверджувати, що положення законодавства офшорних юрисдикцій Карибського регіону, в більшій або в меншій мірі можуть використовуватись для відносно безперешкодного відмивання доходів від злочинів, вчинених на території України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Салвадорская декларация о комплексных стратегиях для ответа на глобальные вызовы: системы предупреждения преступности и уголовного правосудия и их развитие в изменяющемся мире [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.unodc.org/documents/crime-congress/12th-Crime-Congress/Documents/Salvador_Declaration/Salvador_Declaration_R.pdf. – Назва з екрана.

2. Прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал) з країн світу в економіці України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/zd/ivu/ivu_u/ivu0113.html. – Назва з екрана.

3. Прямі інвестиції (акціонерний капітал) з України в економіці країн світу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/>

operativ2013/zd/izu/izu_u/izu0113.html. – Назва з екрана.

4. Third Mutual Evaluation Report On Anti-Money Laundering And Combating The Terrorism. Barbados [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.cfatf-gafic.org/index.php?option=com_docman&task=doc_download&gid=43&Itemid=418&lang=en. – Назва з екрана.

5. Third Mutual Evaluation Report On Anti-Money Laundering And Combating The Terrorism. United States Of America [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/mer/MER%20US%20full.pdf>. – Назва з екрана.

6. Third Mutual Evaluation Report On Anti-Money Laundering And Combating The Terrorism. The Bahamas [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.cfatf-gafic.org/index.php?option=com_docman&Itemid=414&task=doc_download&gid=128&lang=en. – Назва з екрана.

7. Third Mutual Evaluation Report On Anti-Money Laundering And Combating The Terrorism. Bahamas [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/mer/MER%20Netherlands%20full.pdf>. – Назва з екрана.

8. Third Mutual Evaluation Report On Anti-Money Laundering And Combating The Terrorism. Aruba [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/mer/MER%20Aruba%20full.pdf>. – Назва з екрана.

**НОРМАТИВНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА
ПРЕДИКАТНОГО ДЕЯНИЯ,
ПРЕДШЕСТВУЮЩЕГО ОТМЫВАНИЮ
ДОХОДОВ, ПО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВУ
ОФФШОРНЫХ ЮРИСДИКЦИЙ
КАРИБСКОГО РЕГИОНА, КОТОРЫЕ
ПРИЗНАЮТСЯ УКРАИНОЙ**

Задоя Константин Петрович

Аннотация: В статье рассматриваются проблемы определения предикатного деяния по законодательству оффшорных юрисдикций Карибского региона. Автор анализирует возможность отнесения к предикатным деяниям преступлений, совершенных в Украине.

Ключевые слова: отмывание доходов, предикатное деяния, оффшорная юрисдикция, Карибский регион, незаконный оборот наркотических средств.

**LEGAL CHARACTERISTICS
OF THE PREDICATE OFFENSE
UNDER THE LAWS OF THE CARIBBEAN
OFFSHORE JURISDICTIONS,
WHICH IS RECOGNIZED
BY UKRAINE**

Zadoya Kostyantyn Petrovych

Summary: The article discusses the problem of the definition of a predicate offense under the laws of the Caribbean offshore jurisdictions. The author analyzes the possibility to refer to the predicate offenses crimes committed in Ukraine.

Keywords: money laundering, predicate offense, offshore jurisdiction, Caribbean region, drug trafficking.